

ПРОГРАМА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів наукового ступеня доктора філософії
у галузі 01 «Освіта / педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Укладачі:

доктор педагогічних наук, старший
науковий співробітник **Г.І. Сотська**;
доктор педагогічних наук, старший
науковий співробітник **М.П. Вовк**

Київ

ПРОГРАМА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

для здобувачів наукового ступеня доктора філософії у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки

I. Загальні положення

1.1. У зв'язку з необхідністю реформування національної педагогічної освіти і освіти дорослих відповідно до основних законодавчих документів (Конституції України, Середньострокової стратегії ЮНЕСКО на 2014 – 2021 роки, Педагогічної Конституції Європи, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти, Концепції освіти дорослих в Україні, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)»(№261 від 23 березня 2016 р.) та ін.) виникла потреба у створенні і реалізації освітньої програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» з проблеми «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» («Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide»).

1.2. Метою освітньої програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» з проблеми «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» («Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide») є розвиток у майбутніх докторів філософії аксіологічних орієнтацій, професійно-наукової, мовно-комунікативної, інформаційної, методологічної культури наукового пошуку, технологічних здатностей, критичного мислення, педагогічної майстерності, інших компетентностей, необхідних для професійної комунікації, науково-професійної і викладацької діяльності, кар'єрного зростання у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих з урахуванням принципів неперервності, інноваційності, прогностичності, гнучкості реагування на суспільні зміни. Освітня програма підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» з проблеми «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» («Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide») реалізується в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

1.3. Основні підходи до навчання. Базується на активному навчанні у напрямі реалізації власного дослідницького проекту з обраної проблеми у

сфері педагогічної освіти і освіти дорослих. Навчання спрямоване на обмін теоретичними і практичними здобутками, професійним досвідом у вітчизняному науково-освітньому середовищі, презентування власних досягнень у науково-освітньому дискурсі зарубіжжя у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих у формі публікацій, виступів, участі у семінарах, конференціях.

1.4. Основний фокус програми. Методологічний, методичний інструментарій дослідження освітніх явищ, процесів, історичного досвіду, тенденцій, принципів, закономірностей, інноваційних технологій у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих в Україні і зарубіжжі.

1.5. Викладацька практика є складовою освітньо-наукового процесу підготовки докторів філософії у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». Цей вид практики проводиться у 5 і 7 семестрі і передбачає 2 кредити (60 годин).

II. Мета, завдання і предметні результати викладацької практики

2.1. Метою викладацької практики є формування здатності конструювати педагогічний процес на основі сформованості аналітичних, прогностичних, проєктивних і рефлексивних педагогічних умінь, які опосередковуються змістом і цінностями особистості викладача-дослідника.

2.2. Завдання викладацької практики:

- оволодіти здатністю ефективно застосовувати основні психологічні і педагогічні концепції, положення, теорії у викладацькій діяльності; здатність бути наставником молодших колег у вдосконаленні викладацької діяльності; здатністю до професійного самоосвіти, самозростання, самореалізації у процесі викладацької роботи;
- формування здатності до використання прийомів педагогічної майстерності, зокрема прийомів вербальної та невербальної комунікації;
- формування вміння вибудовувати педагогічну взаємодію на засадах співробітництва та партнерства;
- оволодіння технікою налаштування на педагогічну діяльність та технікою керування психічним самопочуттям;
- формування здатності до активного слухання;
- оволодіння прийомами та методами цілеспрямованого професійного вдосконалення.

2.3. Предметними результатами викладацької практики є:

- формування здатності до рефлексивного керування діяльністю студентів (переміщення їх у позицію активного суб'єкта навчання);

- розвиток їхньої компетентності щодо самоуправління власною діяльністю;
- організація процесу навчання як вирішення навчально-пізнавальних проблем на основі творчої взаємодії зі студентами;
- усвідомлення необхідності створення умов для формування у вихованців гуманної позиції у розумінні мети і завдань власної педагогічної діяльності;
- допомогти опанувати механізми використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань освіти, навчання і виховання, оволодіти елементами педагогічної техніки керування собою;
- формування вміння використовувати засоби цілеспрямованого професійного вдосконалення;
- розвиток здатності визначати відповідні завдання викладання і навчання та окреслювати їх таким чином, щоб просувати та трансформувати наукові знання в освітній практиці; визначати, поважати та керуватися етичними, культурними та іншими принципами у викладацькій діяльності.
- формування вміння визначати та вирішувати етичні питання міжкультурної толерантності, наукової етики у процесі науково-дослідницької і викладацької діяльності.

III. Особливості організації викладацької практики

3.1. Викладацька практика проводиться у два етапи (у 5 і 7 семестрах). На першому етапі майбутні доктори філософії залучаються до проведення аудиторних занять, виконання індивідуального завдання, відвідування занять викладачів кафедри; на другому етапі – крім зазначеного, беруть безпосередню участь в організації і проведенні наукових заходів, діяльності наукових гуртків, товариств.

3.2. Програма практики затверджується на засіданні випускового відділу не пізніше, ніж за місяць до початку практики. Відповідальність за організацію, якість та результати практики несе завідувач відповідної кафедри та керівники практики.

3.3. Перед початком практики майбутній доктор філософії повинен ознайомитися з програмою практики та разом з керівником скласти календарний план проходження практики.

3.4. Практика передбачає:

- ознайомлення з навчальною-методичною документацією кафедри (навчальними та робочими програмами з дисциплін кафедри, методами організації контролю тощо);

- відвідування лекційних, семінарських та практичних занять провідних викладачів кафедри;
- розробку планів проведення і самостійне проведення лекційних, практичних, семінарських занять з дисциплін кафедри, а також тематика яких відповідає науковій проблемі, що розроблюється у дисертаційному дослідженні;
- організацію наукових, науково-методичних заходів;
- розробка матеріалів для здійснення експериментальної роботи в з метою впровадження результатів дисертаційного дослідження;
- ознайомлення з бібліотечними фондами;
- підготовка виступу з проблеми дослідження.

3.4. При проходженні викладацької практики у формі аудиторних занять обов'язкова присутність провідного викладача кафедри, завідувача кафедри або керівників практики. Після проведення заняття відбувається обов'язкове обговорення результатів проведення заняття, яке оформлюється у формі відгука.

3.5. Керівники практики складають відгук про проходження практики, в якій визначається рівень теоретичної підготовки майбутнього доктора філософії, вміння організовувати та проводити аудиторні заняття, комунікабельність та вміння спілкуватися з аудиторією, здатність до педагогічної роботи.

3.6. Після закінчення терміну практики майбутній доктор філософії повинен скласти звіт про проходження практики, який розглядається та захищається на засіданні кафедри у присутності завідувача кафедри, наукового керівника та керівників практики.

3.7. Підведення підсумків практики.

3.7.1. На завершення практики майбутні доктори філософії подають такі звітні документи:

- щоденник практики, де вміщено пропозиції щодо поліпшення умов, змісту та ін. проходження практики із відповідними відмітками про виконання завдань практики;
- звіт, де розкривається зміст виконаної роботи;
- Б;
- програми проведення наукових, науково-методичних заходів;
- аналіз відвіданих навчальних занять;
- розробка матеріалів для здійснення експериментальної роботи в з метою впровадження результатів дисертаційного дослідження;

3.7.2. У звіті про практику необхідно висвітлити такі питання:

- загальні відомості про кафедру; методичне забезпечення дисципліни; організацію практичних (лекційних, семінарських,

практичних) занять; заходи, які забезпечують успішне опанування студентами матеріалу;

- виконання програми практики;
- методика виконання окремих видів робіт відповідно до програми;
- участь у громадському житті кафедри;
- зауваження, пропозиції щодо проходження практики.

3.8. Обов'язки керівника викладацької практики:

- бере участь у настановчому інструктажі (перед початком практики) і в підсумковій конференції (при завершенні практики);
- спільно із керівником практики від кафедри планує навчально-виховну роботу практикантів, надає методичну допомогу у підготовці і проведенні занять за фахом, організації роботи із студентським колективом роботою тощо;
- відвідує заняття практикантів, бере участь у їх обговоренні, оцінює;
- надає практикантам допомогу у розробці плану-конспекту, завізує його (до початку проведення), є присутнім на науковому, науково-методичному заході, бере участь в його обговоренні і виставляє диференційовану оцінку за його проведення і оформлення;
- надає студентам консультацію щодо виконання індивідуального завдання, оцінює його;
- на засіданнях кафедри доповідає про стан проходження, а також про підсумки практики.

3.9. Оцінювання результатів викладацької практики.

3.9.1. На завершення викладацької практики оцінюють його результати

таким чином:

Назва виду роботи (дисципліна, тематика, курс студентів, вид заходу, місце проведення або участі тощо)	Дата проведення, участі у заході	Шкала оцінювання (загальний бал за вид діяльності)	Оцінка аспіранта (у балах)	Підписи керівників практики від ШООД і закладу вищої освіти
1. Відвідування лекційних занять викладачів закладу вищої освіти, аналіз змісту навчання, форм і методів викладання (8 год.)				
		1-10		
2. Відвідування практичних / семінарських занять викладачів закладу вищої освіти, аналіз змісту навчання, форм і методів викладання (8 год.)				
		1-10		

3. Ознайомлення з роботою студентських наукових гуртків, товариств, дослідницьких груп (6 год.)				
		1-10		
4. Ознайомлення з інформаційними, бібліотечними ресурсами закладу вищої освіти (6 год.)				
		1-10		
5. Проведення лекційного заняття з педагогічних /психологічних дисциплін зі студентами (2 год.)				
		1-10		
6. Проведення семінарських/практичних занять з педагогічних /психологічних дисциплін зі студентами (4 год.)				
		1-10		
7. Розроблення інтерактивних занять на основі використання інноваційних форм і методів викладання (8 год.)				
		1-10		
8. Розроблення матеріалів (анкет, опитувальників, завдань тощо) з метою здійснення експериментальної роботи у межах дисертаційного дослідження (8 год.)				
		1-10		
9. Підготовка виступу у межах проведення науково-практичного заходу у закладі вищої освіти (конференції, семінарів, кафедральних засідань тощо) (6 год.)				
		1-10		
10. Підготовка звіту і презентація результатів проходження викладацької практики на засіданні випускового відділу (4 год.)				
		1-10		
Загальна кількість балів		Максимальна кількість балів – 100	Отримано аспірантом –	

3.9.2. Результати кожного етапу викладацької практики оцінюються не більше, ніж у 100 балів.

IV. База проходження викладацької практики

4.1. Викладацька практика проводиться на базі закладів вищої освіти відповідно до укладених угод про її проходження.

4.2. Предметом угоди є розвиток партнерських відносин, координація зусиль щодо підготовки докторів філософії Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та закладом вищої освіти.

4.3. Угода передбачає забезпечення умов для проходження викладацької практики здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» (2 кредити – 60 годин), що сприяє зміцненню наукових зв'язків між закладом вищої освіти та Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; розширенню науково-дослідної, видавничої діяльності, обміну досвідом професійної підготовки майбутніх педагогів; підвищенню рівня педагогічної майстерності та удосконалення професійних якостей.

4.4. Зобов'язаннями університету є:

4.4.1. Забезпечення умов і сприяння у проходженні викладацької практики здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», участь у контролі за її проходженням; залучення здобувачів до проведення занять з фахових, педагогічних дисциплін, а також до участі у дослідницькій, навчально-методичній діяльності.

4.4.2. Проведення спільних засідань викладачів закладу вищої освіти та науковців випускового відділу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих для розв'язання проблем, пов'язаних з проходженням викладацької практики.

4.4.3. Проведення спільних науково-методичних семінарів, науково-практичних конференцій, круглих столів за участю науковців, здобувачів ступеня доктора філософії, викладачів і студентів.

4.4.4. Надання бібліотечного ресурсу для проходження викладацької практики здобувачів ступеня доктора філософії Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

4.5. Зобов'язання Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

4.5.1. Від Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України забезпечення умов для проходження викладацької практики здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» покладається на випусковий відділ Інституту, який забезпечує:

4.5.2. Надання науково-методичної та інформаційної допомоги колективу викладачів закладу вищої освіти з проблем реформування педагогічної освіти і освіти дорослих.

4.5.3. Здійснення координації наукових досліджень викладачів університету, надання допомоги у проведенні науково-методичних семінарів, науково-практичних конференцій, круглих столів за участю науковців, викладачів, студентів, здобувачів ступеня докторів філософії.

4.5.4. Проведення спільних засідань і обговорення проміжних і кінцевих результатів проходження викладацької практики в рамках здобуття наукового ступеня доктора філософії третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»; висвітлення результатів наукової і практичної діяльності викладачів університету і здобувачів ступеня доктора філософії Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України на сторінках наукових педагогічних видань.

4.5.5. Залучення колективу викладачів і студентів до наукових заходів Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Укладачі:

Завідувач випускового відділу,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник _____

Г.І. Сотська

Доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник _____

М.П. Вовк